

**Aanvullend ecologisch onderzoek vleermuizen, huismus
en gierzwaluw**

Gemeente Schouwen-Duiveland
Dorpsstraat 11-15 Scharendijke
Projectnr. 23159001

**Aanvullend ecologisch onderzoek vleermuizen, huismus
en gierzwaluw**

Gemeente Schouwen-Duiveland
Dorpsstraat 11-15 Scharendijke
Projectnr. 23159001

Opdrachtgever: Rothuizen Architecten Stedenbouwkundigen
drs. P.J. den Breejen
Postbus 29
4330 AA Middelburg

Opgesteld door: Sagro Milieu Advies Zeeland B.V.
Auteur: ir. D.J. Nijsten
Doc. nr.: 23159001-AEO-01
Datum: 02 september 2015
Autorisatie: ir. R. van de Woestijne,
Manager SMA Zeeland B.V.

Samenvatting

In bijlage 1 treft u de rapportage van het uitgevoerde aanvullend ecologisch onderzoek naar vleermuizen, huismus en gierzwaluw ter plaatse van- en direct rondom het plangebied aan de Dorpsstraat 11-15 te Scharendijke. Op basis van het uitgevoerde onderzoek mag het volgende worden geconcludeerd:

Conclusies

- Binnen het plangebied werden geen vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Het plangebied vormt geen (essentieel) onderdeel van een vliegroute en is geen (essentieel) foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Buiten het plangebied zijn meerdere paarterritoria behorende tot evenveel paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen, een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis en een massawinterverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen aangetroffen. Schadelijke effecten door de werkzaamheden en de nieuwe situatie treden niet op voor de paarverblijfplaatsen buiten het plangebied.
- In het plangebied zijn twee voortplantingsplaatsen van huismus aanwezig. Tevens functioneert het noordelijk deel van het plangebied als essentieel functioneel leefgebied (beschutting en voedselaanbod). Ontheffing dient te worden aangevraagd op grond van de belangen 'Dwingende reden van groot openbaar belang (belang e)' en 'Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (belang j)' voor overtreding van verbodsbepaling artikel 11 Flora- en faunawet te weten het verstoren van twee voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen voor huismus en essentieel functioneel leefgebied voor huismus.
- Op korte afstand van het plangebied, in de Dijkstraat, is één nest van huismus, alsmede functioneel leefgebied (tuinen) aanwezig. Schadelijke effecten door de werkzaamheden en de nieuwe situatie treden niet op voor deze huismusnesten en het functioneel leefgebied buiten het plangebied.
- In het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van gierzwaluw aanwezig. Buiten het plangebied en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden zijn tenminste 24 nesten van gierzwaluw aangetroffen.
- In de schoorsteen van de Plus supermarkt zijn twee nesten van kauw (algemene broedvogel) aanwezig.

De mitigerende maatregelen voor huismus zijn op hoofdlijn:

- Per huismusnest dienen, 6 maanden voorafgaand aan het broedseizoen (start 1 maart) waarin de werkzaamheden beginnen, twee nieuwe verblijfplaatsen te worden gecreëerd, in totaal dus 4. De kasten dienen 3 maanden voorafgaand aan de sloop aanwezig te zijn.
- Voor de start van het betreffende broedseizoen en voorafgaand aan de werkzaamheden dient de bebouwing ongeschikt gemaakt te worden voor huismus en kauw.

- Werkzaamheden ter plaatse van en nabij de voortplantingsplaats van huismus mogen enkel plaatsvinden in de periode 15 augustus tot en met 15 maart.
- In de nieuwe situatie dienen 4 permanente verblijfplaatsen voor huismus te worden gerealiseerd.
- Creëer binnen en rondom het plangebied nieuwe beschuttingsmogelijkheden voor de huismus. Dit dient te bestaan uit het planten van jaarrond groen in de vorm van (liguster-) heesters, coniferen en/of hagen.

Vervolg

Zowel voor het verwijderen van de nesten van huismus als voor het verwijderen van functioneel leefgebied van huismus moet een ontheffing van de Flora en Faunawet worden aangevraagd. Bij deze ontheffingsaanvraag dient een projectplan gevoegd te worden waarin wordt beschreven welke specifiek op het plan gerichte mitigerende maatregelen worden getroffen ten behoeve van een gunstige staat van instandhouding van de soort. Omdat sprake is van een wettelijk belang en er voldoende mitigerende maatregelen mogelijk zijn mag worden verwacht dat de ontheffing voor onderhavig plan zal worden verleend. De proceduretijd voor de ontheffingsaanvraag bedraagt circa 4 maanden. Het opstellen van het projectplan en de ontheffingsaanvraag duurt naar verwachting circa 1 maand. De werkzaamheden binnen het plangebied mogen niet eerder worden uitgevoerd dan na het verkrijgen van de ontheffing.

Bijlage 1

**Aanvullend onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw
Dorpsstraat 11-15 Scharendijke**

Aanvullend onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw In het kader van de Flora- en faunawet

Plangebied: Dorpsstraat 11-15, Scharendijke

Opsteller: F.A. van Meurs

Aanvullend onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw

In het kader van de Flora- en faunawet

Ondertitel	Plangebied: Dorpsstraat 11-15, Scharendijke
Opsteller(s)	F.A. van Meurs
Datum	01-09--2015
Versienummer	01
Rapportkenmerk	ER20150831v01
Aantal pagina's	45
Opdrachtgever	SMA Zeeland B.V.
Contactpersoon	D. Nijsten
Collegiale toets	L. Boon
Wijze van citeren	Meurs, F.A. van, 2015. Aanvullend onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Plangebied: Dorpsstraat 11-15, Scharendijke. Kenmerk ER20150831v01. Ecoresult, Dordrecht.

Ecoresult
Schipbeekstraat 148
3313 AS Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult 2015

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
Ecoresult kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Onderzoeksvragen.....	5
1.3 Leeswijzer.....	5
2 Werkwijze	7
2.1 Werkstappen	7
2.2 Toelichting onderzoek	7
3 Omschrijving plangebied	11
4 Onderzoekresultaten.....	13
4.1 Vleermuisonderzoek.....	13
4.2 Huismusonderzoek.....	18
4.3 Gierzwaluwonderzoek.....	20
4.4 Overige soorten.....	22
4.5 Samenvatting onderzoek	22
5 Activiteiten	25
5.1 Voorgenomen werkzaamheden.....	25
5.2 Nieuwe situatie	25
5.3 Wettelijk belang	26
5.4 Alternatieven afweging	27
6 Effectbeoordeling en toetsing.....	29
6.1 Gewone dwergvleermuis.....	29
6.2 Ruige dwergvleermuis.....	29
6.3 Laatvlieger.....	30
6.4 Huismus.....	30
6.5 Gierzwaluw.....	32
6.6 Overige soorten.....	32
7 Conclusies en aanbevelingen.....	33
7.1 Conclusies.....	33
7.2 Aanbevelingen.....	34
8 Geraadpleegde bronnen	35
8.1 Literatuur.....	35
8.2 Internet.....	35
Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet.....	37
Bijlage 2 Stappenplan voor vogels.....	43
Bijlage 3 Stappenplan voor diersoorten bijlage IV Habitatrichtlijn (waaronder vleermuizen).....	45

1 Inleiding

In opdracht van SMA Zeeland B.V. heeft Ecoresult een aanvullend onderzoek naar vleermuizen, gierzwaluw en huismus uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd in het plangebied genaamd Plangebied: Dorpsstraat 11-15, Scharendijke, gelegen in de oude kern van Scharendijke (gemeente Schouwen-Duiveland). De globale ligging van het plangebied is weergegeven in Afbeelding 1.

1.1 *Aanleiding*

Aanleiding voor het uitvoeren van het vleermuis-, huismus- en gierzwaluwonderzoek is de voorgenomen sloop van de bebouwing binnen het plangebied. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op vleermuizen, huismus en gierzwaluw. De Flora- en faunawet kan hierdoor worden overtreden (zie bijlage 1). Op basis van een eerder uitgevoerde quickscan¹ zijn in het plangebied potentieel geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, huismus en gierzwaluw aanwezig. Derhalve diende aanvullend onderzoek naar vleermuizen, huismus en gierzwaluw uitgevoerd te worden.

1.2 *Onderzoeksvragen*

Voor het onderzoek worden 5 onderzoeksvragen beantwoord:

1. Zijn vleermuizen, huismus en gierzwaluw aanwezig?
2. Welke functie(s) heeft het object of het gebied voor vleermuizen, huismus en gierzwaluw?
3. Welk wettelijk belang is er waardoor de activiteiten moeten worden uitgevoerd?
4. Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
5. Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?

1.3 *Leeswijzer*

In deze rapportage worden achtereenvolgens de werkwijze, het plangebied, de onderzoeksresultaten, de activiteiten, de effectbeoordeling, toetsing aan de wet en afgesloten met de conclusies en

---

1 Van Meurs, 2014

aanbevelingen.

2 Werkwijze

2.1 *Werkstappen*

De onderzoeksvragen (hoofdstuk 1) voor het vleermuis- en vogelonderzoek worden beantwoord op basis van 4 werkstappen:

1. Veld-onderzoeken van de aan- of afwezigheid.
2. Bepalen en onderbouwen van het wettelijke belang van de activiteiten.
3. Bepalen van het schadelijke effect op de functionaliteit van de voortplantingsplaats of vaste rust- en verblijfplaats.
4. Bepalen van het schadelijke effect op de gunstige staat van instandhouding.

Deze aanpak is gebaseerd op de relevante soortenstandaards.

2.2 *Toelichting onderzoek*

Door voorliggend onderzoek zijn de volgende functies voor vleermuizen onderzocht:

- Winterverblijfplaats.
- Kraamverblijfplaats.
- Zomerverblijfplaats.
- Paarverblijfplaats en zwermplaats.
- Vliegroute.
- Foeragegebied.

Door voorliggend onderzoek zijn de volgende functies voor huismus en gierzwaluw onderzocht:

- Voortplantingsplaatsen.
- Vaste rust- en verblijfplaatsen.
- Functioneel leefgebied.

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door S. Boon, B. Verhoeven, K. van Veen en A. van Meurs, ecologisch deskundigen² bij Ecoresult. Allen hebben aantoonbare ervaring op het gebied van

---

² Voor een definitie van ecologisch deskundige wordt verwezen naar <https://mijn.rvo.nl/ecologisch->

inventariseren van vleermuizen en vogels. Daarbij is gebruik gemaakt van een verrekijker, batdetector, opnameapparatuur en zaklamp (resp. Swarovski EL 10x42 WB Swarovision, Leica Trinovid 10x42, Petterson D 240x, Roland R-05 en diverse zaklampen).

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd onder de condities en methodiek van het meest actuele vleermuisprotocol (Vleermuisprotocol 2013). Zie tabel 1 voor de onderzoeksmomenten en weersomstandigheden.

Voor het vaststellen van aan- of afwezigheid van vleermuiswinterverblijfplaatsen bestaat in Nederland nog geen betrouwbare onderzoeksmethode. Gedrag en gebruik kunnen wel winterverblijfplaatsen indiceren. Gedurende de veldonderzoeken is ook hier op gelet.

Afwezigheid van broedende huismussen is aangetoond, als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond. De inventarisatie moet tijdens goede weersomstandigheden plaatsvinden, op geluidsluwe momenten (bijvoorbeeld de zondagmorgen in stedelijk gebied), rond 1 à 2 uur na zonsopkomst en met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Afwezigheid van voortplantingsplaatsen van gierzwaluw is aangetoond, als er tijdens drie gerichte veldbezoeken in de periode 1 juni tot en met 15 juli geen waarnemingen zijn gedaan die wijzen op de aanwezigheid van nesten. De inventarisatie moet tijdens de avonduren vanaf 18.00 uur tot avondschemering, met goede weersomstandigheden plaatsvinden, en met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Voor de bezoeksmomenten en de weersomstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek en huismussen- en gierzwaluwonderzoek wordt verwezen naar Tabel 1 en 2.

Het gebied waar onderzoek is verricht is groter dan het plangebied. Hierdoor is een goede effectbeoordeling mogelijk. Er is voor het onderzoek geen gebruik gemaakt van bestaande gegevens.

Veldbezoek	Onderzoek	Datum	Moment	Onderzoeker
1	Vleermuizen	02-09-2014	Avond	A. van Meurs/K. van Veen
2	Vleermuizen	26-09-2014	Middernacht	A. van Meurs/K. van Veen
3	Huismus	08-04-2015	Ochtend	B. Verhoeven
4	Huismus	06-05-2015	Ochtend	B. Verhoeven
5	Vleermuizen	28-05-2015	Ochtend	B. Verhoeven/S. Boon
6	Gierzwaluw	10-06-2015	Avond	B. Verhoeven
7	Gierzwaluw/vleermuizen	02-07-2015	Avond	B. Verhoeven/S. Boon
8	Gierzwaluw	13-07-2015	Avond	B. Verhoeven

Tabel 1: Onderzoeksmomenten vleermuizen- en huismus- en gierzwaluwonderzoek.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van de betreffende soortgroep (zie tabel 2). De weersomstandigheden zijn afkomstig van eigen waarnemingen en het KNMI, station Vlissingen.

Veldbezoek	Temperatuur	Neerslag	Windrichting	Windkracht
1	18 °C	0 mm	ONO	2 Bft
2	16 °C	0 mm	WZW	4 Bft
3	8 °C	0 mm	NO	2 Bft
4	10 °C	0 mm	ZW	6 Bft
5	10 °C	0 mm	WZW	5 Bft
6	15 °C	0 mm	NNO	4 Bft
7	20 °C	0 mm	W	3 Bft
8	17 °C	0 mm	WZW	5 Bft

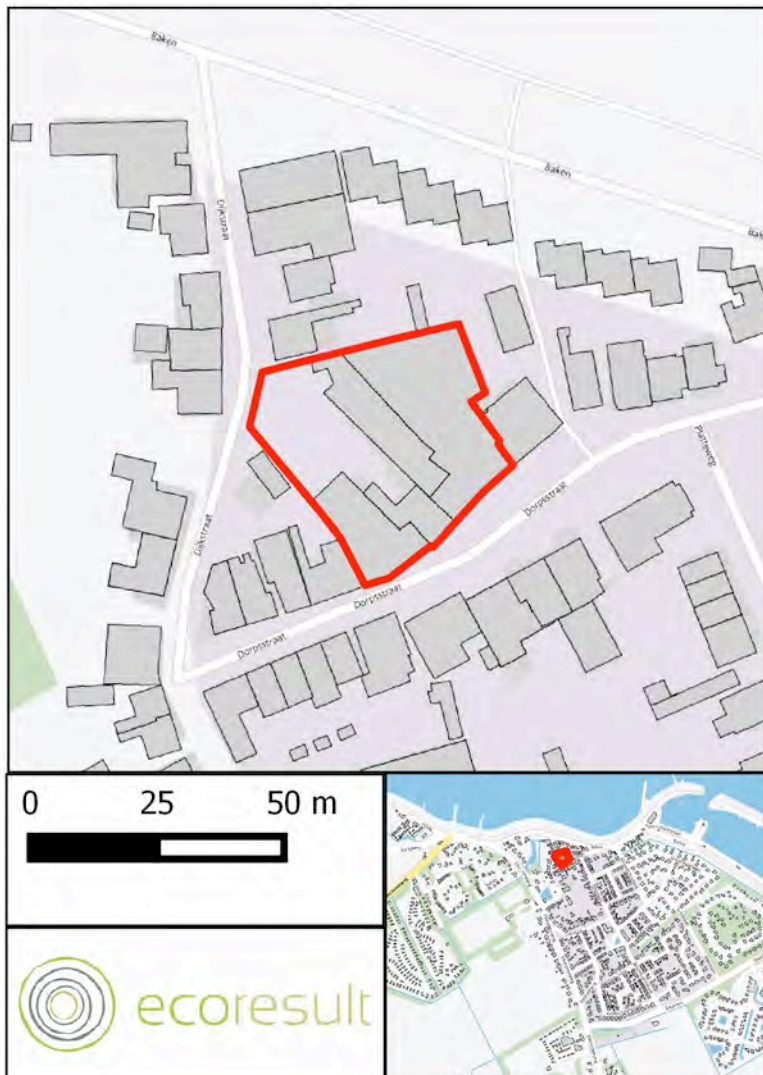
Tabel 2: Weersomstandigheden vleermuis-, huismus- en gierzwaluwonderzoek. Bron weersomstandigheden: KNMI (www.knmi.nl) en eigen waarnemingen

De effectbeoordeling (Hoofdstuk 6) vindt nu plaats aan de hand van de relevante stappenplannen beoordeling ruimtelijke ingrepen in het kader van de Flora- en faunawet (zie bijlage 2 en 3).

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied (zie Afbeelding 1):

- Bestaat aan de voorzijde van het plangebied (Dorpsstraat) uit drie bakstenen panden die samengevoegd zijn tot een winkel (Plus Supermarkt), opstallen en een achterterrein voor opslag.
- De bebouwing aan de Dorpsstraat is naar de achterzijde toe uitgebreid.
- Op het achterterrein staan loodsen.
- Bouwjaar Dorpsstraat 11 is 1957. Bouwjaar Dorpsstraat 13 is 1880. Bouwjaar Dorpsstraat 15 is 1880. De gebouwen hebben sindsdien meerdere inpandige verbouwingen en aanpassingen aan de gevels en daken gehad.
- Twee gebouwen hebben een zadeldak. Dorpsstraat 11 heeft een plat dak met omlopende dakschilden. De bebouwing aan achterzijde van de Dorpsstraat heeft platte daken. Op verschillende plekken wijken dakpannen en nokpannen van elkaar. Een aantal daken is moderner dan andere daken. Hier zijn geen mogelijkheden voor vogels om weg te kruipen.
- Langs de gevels lopen regenpijpen vanaf de dakrand naar de bodem.
- Dilatatievoegen zijn afwezig of niet zichtbaar vanaf de openbare weg.
- Kelders zijn voor zover bekend niet aanwezig.
- Jaarrond groen struweel en gevelbeplanting is afwezig binnen het plangebied. Wel is op het achterterrein groen aanwezig in de vorm van grassen en ruigte.
- Boeiborden zijn aanwezig. Plaatselijk wijken de platen van elkaar of van de gevels.
- Verschillende bakstenen gebouwen hebben open stootvoegen en scheuren in het metselwerk, waardoor spouwmuren van buiten toegankelijk zijn.
- Open water (watergangen, poelen etc.) en vochtige tot natte terreinen (natuurvriendelijke oevers etc.) zijn afwezig.

Afbeelding 1: Globale ligging van het plangebied in Scharendijke. Kaartbron: PDOK.

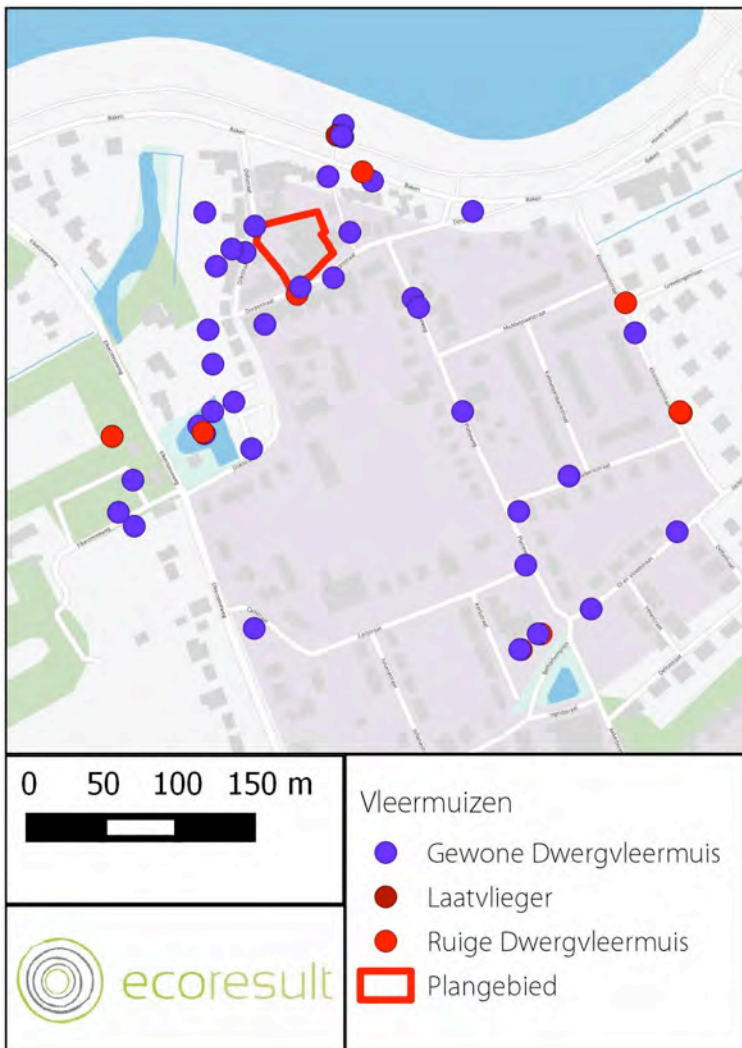
4 Onderzoeksresultaten

4.1 *Vleermuisonderzoek*

4.1.1 **Aanwezig**

Gedurende de veldonderzoeken zijn in totaal 3 vleermuissoorten waargenomen (zie Afbeelding 2):

- Gewone dwergvleermuis.
- Ruige dwergvleermuis.
- Laatvlieger.

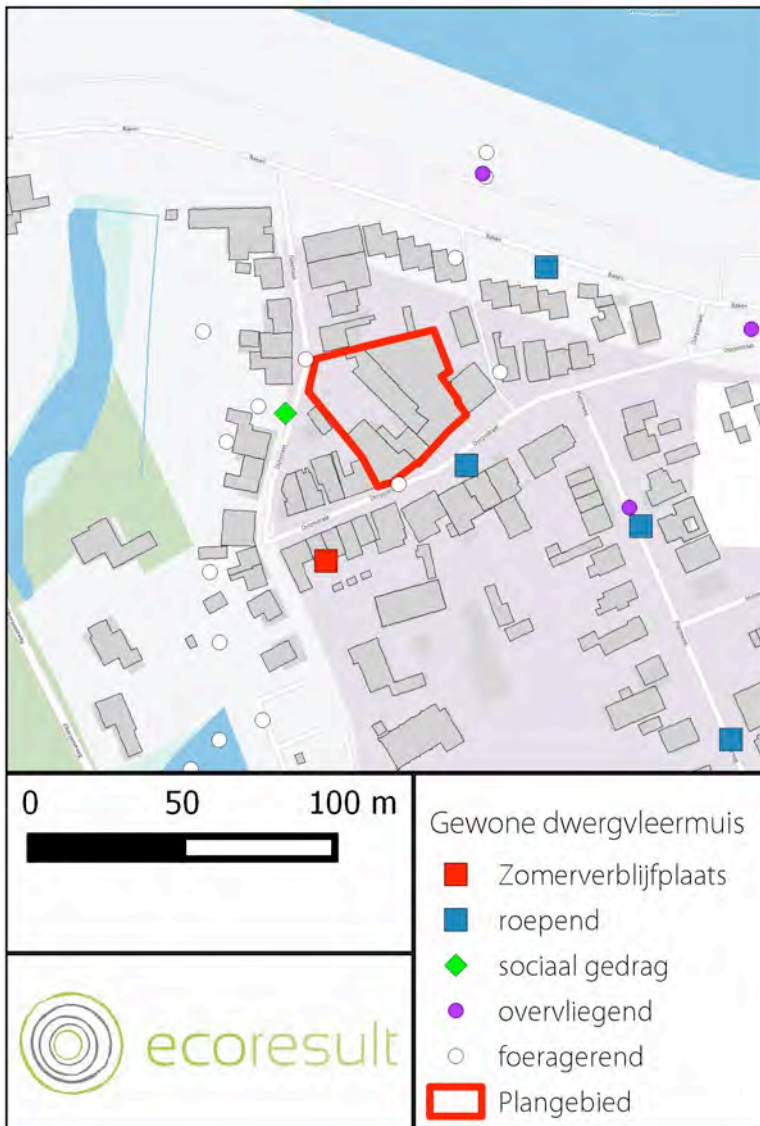
Afbeelding 2: Waarnemingen van vleermuizen. Kaartbron: PDOK.

4.1.1.1 Gewone dwergvleermuis

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (Tabel 1) werden 38 waarnemingen van gewone dwergvleermuizen verricht, zie ook Afbeelding 3. Toelichting:

- Het maximaal aantal dieren tegelijkertijd is 6. Dit betreft zwermende gewone dwergvleermuizen rondom de toren van de Protestantse Bethlehemkerk Scharendijke aan het Bethlehemplein op 26 september. Op 2 september werden op deze locatie eveneens zwermende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Dergelijk zwermgedrag is indicatief voor (massa-) winterverblijfplaatsen, waarbij, gelet op het af en aanvliegen van meerdere individuen en de waarnemingen op meerdere momenten moet worden uitgegaan dat het daadwerkelijk aantal overwinterende individuen veel hoger kan zijn.
- Per bezoek werden maximaal 13 waarnemingen van gewone dwergvleermuizen verricht (op 2 en 26 september). Tijdens de beide zomerronden werden per bezoek 6 waarnemingen verricht.

- Er werden binnen het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen aangetroffen.
- Tegenover het plangebied, in de nok van Dorpsstraat 2, werd een zomerverblijfplaats van tenminste 1 gewone dwergvleermuis aangetroffen.
- Rondom het plangebied werden meerdere paarterritoria van gewone dwergvleermuis aangetroffen. De exacte locaties van de paarverblijfplaatsen konden niet worden vastgesteld. Een relatie met het plangebied is afwezig, alle paarterritoria liggen buiten het plangebied:
  - Ter hoogte van Baken 30/30a/30b. Het paarterritorium beslaat de tuinen van de betreffende woningen en de openbare weg.
  - Ter hoogte van kruising Dorpsstraat/Platteweg. Het paarterritorium beslaat de tuinen van deze woningen nabij deze kruisingen en de openbare weg ter hoogte van deze woningen.
  - Overige (vier) paarterritoria bevinden zich op grotere afstand van het plangebied, ten zuiden van de Middelpaatstraat.
- Binnen het plangebied werden geen waarnemingen gedaan van gewone dwergvleermuizen.
- Grenzend aan het plangebied, in de Dorpsstraat, Dijkstraat, de Dijkslop en de dijk langs de Grevelingen, werden 8 waarnemingen van foeragerende gewone dwergvleermuizen verricht.
- Gewone dwergvleermuizen op vliegrouete werden waargenomen in op de dijk langs de Grevelingen de Dorpsstraat en de Platteweg.
- Tenslotte werd in de Dijkstraat sociaal gedrag van 1 gewone dwergvleermuis waargenomen: kort roepend om vervolgens verder te foerageren.
- Overige waarnemingen van foeragerende gewone dwergvleermuizen bevinden zich op grotere afstand van het plangebied, zonder enige relatie met het plangebied.
- Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen essentiële functie voor gewone dwergvleermuis.

Afbeelding 3: Waarnemingen van gewone dwergvleermuizen en aangetroffen functies binnen en rondom het plangebied. Een aantal waarnemingen op grotere afstand van het plangebied is niet weergegeven op deze kaart. Kaartbron: PDOK.

4.1.1.2 Ruige dwergvleermuis

Tijdens drie veldbezoeken (2 en 26 september en 2 juli) in het kader van het vleermuisonderzoek werden 10 waarnemingen van ruige dwergvleermuizen verricht. Toelichting:

- Het maximaal aantal dieren tegelijkertijd is 2. Dit betreft twee zwermende ruige dwergvleermuizen ter hoogte van de klok op de toren van de Protestantse Bethlehmkerk Scharendijke aan het Bethlehemplein op 2 september. Op 26 september werd rondom de torenspits één zwermend exemplaar waargenomen. Dergelijk zwermgedrag is indicatief voor

(massa-) winterverblijfplaatsen, waarbij moet worden uitgegaan dat het daadwerkelijk aantal overwinterende individuen 10 tot 20 keer hoger kan zijn.

- Per bezoek werden maximaal 8 waarnemingen van gewone dwergvleermuizen verricht (op 2 september). Op 26 september en 2 juli werden elk 1 waarneming verricht.
- Er werden binnen het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen aangetroffen.
- Binnen het plangebied werden geen waarnemingen gedaan van ruige dwergvleermuizen.
- Buiten het plangebied, in de Kloosterstraat en ter hoogte van de vijver langs de Dijkweg en bij het sportpark ten zuidwesten van het plangebied werden 4 waarnemingen van foeragerende ruige dwergvleermuizen verricht.
- Twee ruige dwergvleermuizen op vliegroute werden waargenomen in de Dorpsstraat en de Kloosterstraat.
- Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen functie voor ruige dwergvleermuis.

4.1.1.3   *Laatvlieger*

Op 2 september en 2 juli werden 2 waarnemingen van laatvliegers verricht Toelichting:

- Bij beide waarnemingen betreft het 1 foeragerend exemplaar, op grote afstand van het plangebied (de vijver aan de Dijkstraat, ten zuidwesten van het plangebied en de dijk langs de Grevelingen). Het maximaal aantal dieren tegelijkertijd is 1.
- Er werden binnen het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen aangetroffen.
- Binnen het plangebied werden geen waarnemingen gedaan van laatvliegers.
- Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen functie voor laatvlieger.

4.1.2   **Functionaliteit plangebied**

Het plangebied heeft geen functie voor vleermuizen. Grenzend aan en op enige afstand van het plangebied zijn vijf functies aangetroffen: vliegroute (niet essentieel), foerageergebied (niet essentieel), paarverblijfplaats (met bijbehorend territorium), zomerverblijfplaats en winterverblijfplaats.

4.1.2.1   *Foerageergebied*

Foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis is aanwezig grenzend aan het

plangebied. Dit betreffen straten, tuinen, groenstructuren, open water en dijken. Het plangebied maakt geen deel uit van dit foerageergebied..

4.1.2.2 *Vliegroute*

Gedurende het onderzoek zijn grenzend aan het plangebied enkele overvliegende gewone en ruige dwergvleermuizen waargenomen. Gebruik werd gemaakt van de wegen en de dijk langs de Grevelingen. Het plangebied maakt geen (essentieel) deel uit van een vliegroute voor gewone dwergvleermuizen.

4.1.2.3 *Paarverblijfplaats*

Tijdens het onderzoek werden binnen het plangebied werden geen paarverblijfplaatsen aangetroffen. Tegenover het plangebied, in de nok van Dorpsstraat 2, werd een zomerverblijfplaats van tenminste 1 gewone dwergvleermuis aangetroffen.

4.1.2.4 *Winterverblijfplaats*

De toren van de Protestantse Bethlehemkerk Scharendijke aan het Bethlehemplein wordt door gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen gebruikt als winterverblijfplaats. Dit op grond van zwermgedrag van tenminste 10 gewone en ruige dwergvleermuizen tijdens de twee najaarsbezoeken op 2 en 26 september 2014. Dergelijk zwermgedrag is indicatief voor (massa-) winterverblijfplaatsen, waarbij moet worden uitgegaan dat het daadwerkelijk aantal overwinterende individuen 10 tot 20 keer hoger kan zijn.

4.2 *Huismusonderzoek*

4.2.1 *Aanwezig*

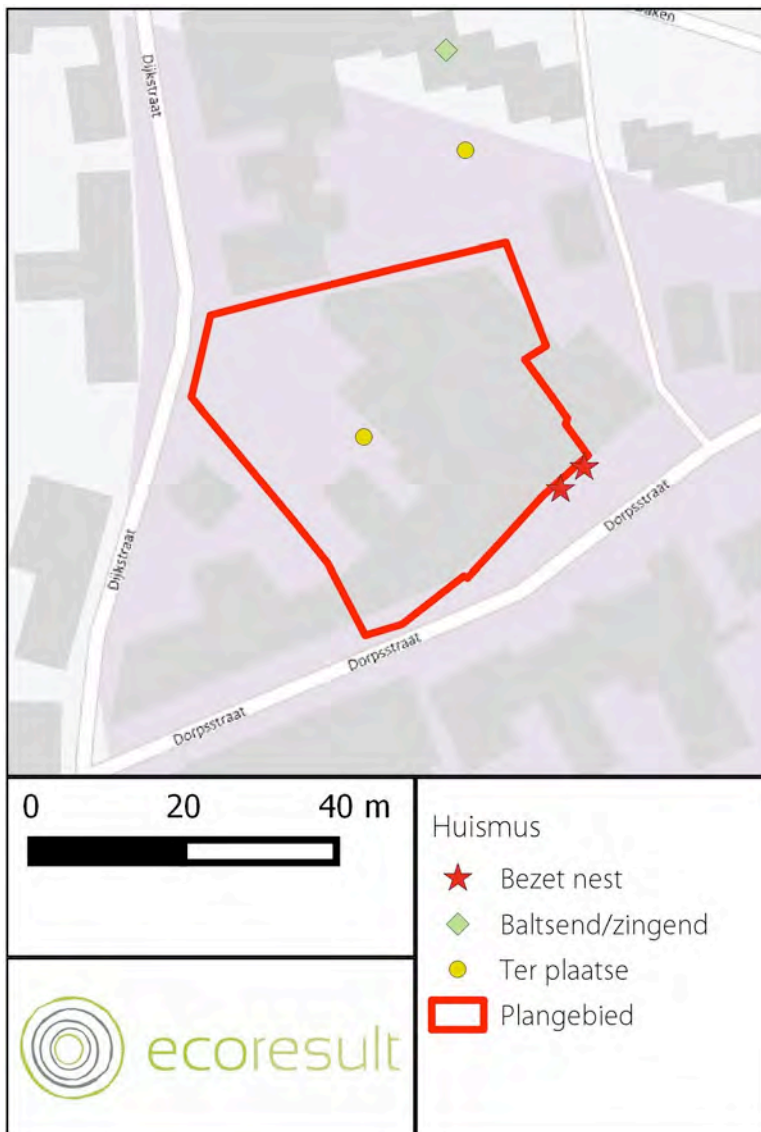
Gedurende de veldonderzoeken is huismus (zie Afbeelding 4) aangetroffen. In totaal werden 7 waarnemingen verricht. Het maximum aantal huismussen op één moment bedroeg 10.

In het plangebied werden twee voortplantingsplaatsen (bezet nest) en vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen:

- Rechts van de ingang van de Plus supermarkt. Derde dakpan van rechts.
- Rechts boven de ingang van de Plus supermarkt. Midden boven het middelste raam onder de dakpannen.

Buiten het plangebied, in de bebouwing van Platteweg 1, werd eveneens een voortplantingsplaats

(bezet nest) van huismus aangetroffen.

Afbeelding 4: Waarnemingen van huismus en aangetroffen functies binnen en rondom het plangebied. Een aantal waarnemingen op grotere afstand van het plangebied is niet weergegeven op deze kaart. Kaartbron: PDOK.

De bosschages met onder meer laurier in het noordelijk deel van het plangebied en in de tuinen ten noorden van het plangebied functioneren als essentieel functioneel leefgebied voor tenminste 16 huismussen (10 binnen het plangebied en 6 buiten het plangebied). De huismus is afhankelijk van een combinatie van diverse landschappelijke elementen die op een korte afstand van elkaar (binnen enkele meters) verschillende functies aanbieden, zoals dekking bij voedselbronnen (stekelige struiken, groenblijvende struiken, klimplanten, coniferen, klimop), nestplek en voedselbronnen (voor volwassenen en jongen), plekken voor stofbaden en drinkwater. Al deze factoren zijn hier op korte

afstand van elkaar gelegen. De bosschages bieden voor de huismus de noodzakelijke dekking. Tijdens het bezoek op 8 april werden er minimaal 10 vogels waargenomen. Dit betreffen vogels uit de bebouwing binnen en nabij het plangebied.

4.2.2 Functionaliteit plangebied

4.2.2.1 *Voortplantingsplaats*

In het plangebied zijn twee voortplantingsplaatsen (bezet nest) en vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig:

- Rechts van de ingang van de Plus supermarkt. Derde dakpan van rechts.
- Rechts boven de ingang van de Plus supermarkt. Midden boven het middelste raam onder de dakpannen.

4.2.2.2 *Winterverblijfplaats*

Het plangebied functioneert vermoedelijk ook als winterverblijfplaats. Bovendien is er veel aanbod van voedsel door de aanwezigheid van horeca en winkels aan Dorpsstraat. Geschikte plekken zijn de ruimten onder de dakpannen en onder de dakgoten (waar ook de nesten zitten) en de (deels jaarrond groene) beplanting in het plangebied.

4.2.2.3 *Functioneel leefgebied*

De bosschages in het noordelijk deel en de tuinen ten noorden van het plangebied functioneren als essentieel functioneel leefgebied. De bosschages binnen het plangebied bieden schuilgelegenheid (voor beschutting tegen predatoren en als rustgebied) en foerageergebied voor tenminste 10 huismussen uit het plangebied en de omgeving van het plangebied. De tuinen ten noorden van het plangebied bieden schuilgelegenheid en foerageergebied voor tenminste 6 huismussen uit het plangebied en de omgeving van het plangebied.

4.3 *Gierzwaluwonderzoek*

4.3.1 *Aanwezig*

Binnen het plangebied werden tijdens het onderzoek geen voortplantingsplaatsen van gierzwaluwen aangetroffen. Wel gierden tijdens de drie bezoeken enige tientallen gierzwaluwen boven de dorpskern,

waar het plangebied deel van uit maakt (op Afbeelding 5 weergegeven met groen ruitje). Deze hadden geen binding met het plangebied. Tijdens de veldbezoek werden op meerdere locaties buiten het plangebied nesten van gierzwaluw aangetroffen:

- Dijkstraat 4: 2 nesten.
- Dijkstraat 23 (de oude kerk): 3 nesten.
- Baken 28: 1 nest.
- Baken 28a: 1 nest.
- Baken 28b: 2 nesten.
- Platteweg 6: 1 nest.
- Platteweg 8: 1 nest.
- Platteweg 20: 1 nest.
- Kabbelaarsbankstraat 2-12: minimaal 5 nesten.
- Kabbelaarsbankstraat 14-26: minimaal 7 nesten.

4.3.2 Functionaliteit plangebied

Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen functie voor gierzwaluw. In de omgeving van het plangebied werden tenminste 24 nesten van gierzwaluw aangetroffen. Enige binding met het plangebied is afwezig.

Afbeelding 5: Waarnemingen van gierzwaluw en aangetroffen functies rondom het plangebied. Kaartbron: PDOK.

4.4 Overige soorten

Gedurende de veldonderzoeken zijn in de schoorsteen boven de Plus supermarkt twee nesten van kauw (algemene broedvogel) aangetroffen.

4.5 Samenvatting onderzoek

4.5.1 Vleermuizen

4.5.1.1 Gewone dwergvleermuis

Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen essentiële functie voor gewone

dwergvleermuis. Het plangebied vormt geen essentieel onderdeel van een vliegroute en is geen essentieel foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Er zijn ook geen vaste rust- en verblijfplaatsen binnen het plangebied aanwezig in bomen en gebouwen. Ten zuidwesten van het plangebied, in de nok van Dorpsstraat 2, is een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aanwezig. In de omgeving van het plangebied zijn 6 paarterritoria van gewone dwergvleermuis aanwezig. Tenslotte is in de toren van de Protestantse Bethlehemkerk Scharendijke aan het Bethlehemplein een massawinterverblijfplaats aanwezig voor gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis.

4.5.1.2   *Ruige dwergvleermuis*

Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen essentiële functie voor ruige dwergvleermuis. Het plangebied vormt geen essentieel onderdeel van een vliegroute en is geen essentieel foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Er zijn ook geen vaste rust- en verblijfplaatsen binnen het plangebied aanwezig in bomen en gebouwen. In de toren van de Protestantse Bethlehemkerk Scharendijke aan het Bethlehemplein een massawinterverblijfplaats aanwezig voor ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis.

4.5.1.3   *Laatvlieger*

Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen essentiële functie voor laatvlieger. Het plangebied vormt geen essentieel onderdeel van een vliegroute en is geen essentieel foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Er zijn ook geen vaste rust- en verblijfplaatsen binnen het plangebied aanwezig in bomen en gebouwen.

4.5.2   **Huismus**

In het plangebied zijn ter hoogte van de ingang van de Plus supermarkt twee vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van huismus aanwezig. Daarnaast is in het noordelijk deel van het plangebied essentieel functioneel leefgebied aanwezig in de vorm van bosschages (met onder meer laurier). Deze bieden schuilgelegenheid aan 10 huismussen uit (de omgeving van) het plangebied.

4.5.3   **Gierzwaluw**

Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen functie voor gierzwaluw. Vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen zijn niet aanwezig in het plangebied. In de omgeving

werden tenminste 24 nesten van gierzwaluw aangetroffen, aan de Dijkstraat, het Bakken, de Platteweg en de Kabbelaarsbankstraat. Enige binding met het plangebied is afwezig.

4.5.4 Overige soorten

In het plangebied zijn ter hoogte van de ingang van de Plus supermarkt twee voortplantingsplaatsen van kauw (algemene broedvogel) aanwezig.

5 Activiteiten

5.1 *Voorgenomen werkzaamheden*

De supermarkt en de winkels binnen het plangebied worden verplaatst waarna nieuwbouw plaatsvindt. Hiervoor wordt:

- Gesloopt: de bebouwing wordt afgebroken.
- Gekapt: beplanting binnen het plangebied.
- Egalisatie: het terrein wordt bouwrijp opgeleverd, puin en andere opslag worden verwijderd.
- Nieuwbouw.

De planning van de werkzaamheden is afhankelijk van de oplevering van de nieuwe locatie van de supermarkt. Verwacht wordt dat deze medio 2016 opent op de nieuwe locatie aan de Boutlaan. De andere winkel (Mikado) verhuist mee naar de nieuwe locatie. De activiteiten zullen nadien worden uitgevoerd, maar een exacte planning is nog niet bekend.

5.2 *Nieuwe situatie*

In de nieuwe situatie zijn de winkels binnen het plangebied (Plus en Mikado) verhuisd naar een nieuwe locatie buiten het centrum van Scharendijke, aan de Boutlaan. Binnen het plangebied zullen in de plint van de Dorpsstraat drie (optioneel uit te breiden naar vier) commerciële ruimtes komen. Hierboven komen vier appartementen, twee voor permanente bewoning en twee voor verblijfsrecreatie. Aan de achterzijde van de bebouwing aan de Dorpsstraat komt een binnenhof, met daaraan 15 éénlaags studio's met kap, en ruimte voor bergingen.

Afbeelding 6: Stedebouwkundig plan. Bron: Ontwerp bestemmingsplan

5.3 Wettelijk belang

De activiteiten kunnen naar verwachting worden geplaatst onder de wettelijke belangen:

- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (belang e).

Toelichting: De huidige winkels binnen het plangebied zijn dermate gegroeid, dat ze niet meer passen in het kleinschalige centrum van Scharendijke. In de Dorpsstraat leidt de supermarkt tot praktische problemen met parkeren door bezoekers en bevoorrading van de winkels en bovendien kan de winkel hier niet verder groeien, wat weer nodig is om een supermarkt te kunnen bieden die voldoet aan de eisen van deze tijd (gemak, assortiment, ruimte). De winkels worden op de nieuwe locatie aan de Boutlaan, aan de rand van de bebouwde kom van Scharendijke geclusterd. Hierdoor is er binnen het plangebied ruimte voor ontwikkelingen die passen bij de recreatieve functie en de stedebouwkundige context van de dorpskern (verblijfsrecreatie, horeca in oude dorpskern dicht aan het water). Met deze maatregelen wordt een duurzame oplossing voor de huidige problematiek geboden.

- Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (belang j).

Toelichting: Voorbeelden van activiteiten die onder het belang j ruimtelijke inrichting of ontwikkeling kunnen worden geplaatst zijn: een natuurontwikkelingsproject, aanleg van een weg, stadswijk of bedrijvenpark, bouw of verbouwing van een gebouw, het verdubbelen van een wateronttrekking.

De andere wettelijke belangen betreffen:

- Bescherming van flora en fauna (belang b).
- Veiligheid van het luchtverkeer (belang c).
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d)
- Bestendig beheer en onderhoud in de land- en bosbouw (belang h).
- Bestendig gebruik (belang i).

Voor zover nu wordt overzien zijn deze belangen voor de activiteiten niet van toepassing.

Het soort wettelijk belang is van invloed op de mogelijkheden of er voor de activiteiten een ontheffing gekregen kan worden, of niet, indien dat nodig is. Dit wordt meegewogen bij de beoordeling in dit aanvullend onderzoek.

5.4 Alternatieven afweging

Er is geen andere bevredigende oplossing om het project te realiseren dan op de voorgestelde manier. Behoud van de huidige functies binnen het plangebied is om verschillende redenen onwenselijk. De huidige bebouwing voldoet niet meer aan de huidige vraag en is daarmee niet toekomstbestendig. Hierna volgt de alternatieven-onderbouwing.

5.4.1 Locatie

Het project is locatiespecifiek. Door de sloop van de bestaande bebouwing komt ruimte vrij voor kleinschaligere nieuwbouw die past binnen de stedenbouwkundige context van het plangebied.

5.4.2 Inrichting

Bij het ontwerpen van de plannen is nog geen rekening gehouden met voorkomende en nieuwe flora en fauna. Op dit moment is echter nog enkel een stedenbouwkundige schets beschikbaar. In paragraaf 7.2 worden maatregelen voorgesteld voor medegebruik door vogels en vleermuizen.

5.4.3 Uitvoering

Tijdens de werkzaamheden worden indien noodzakelijk alle mogelijke mitigerende maatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen of te verminderen. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige soorten en worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen. Deze maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

6 Effectbeoordeling en toetsing

De effectbeoordeling en toetsing aan de Flora- en faunawet is gedaan op basis van het stappenplan voor diersoorten op bijlage IV Habitatrichtlijn (t.b.v. Artikel 11) en op basis van het stappenplan voor vogels (t.b.v. Artikel 11)³. Beide stappenplannen (zie ook Bijlage 2 en Bijlage 3) horen bij de beoordeling van een Verzoek ontheffing Flora- en faunawet. Dit is uitgedeeld tijdens de bijeenkomst voor ecologisch adviseurs op 16 en 17 september 2013.

6.1 *Gewone dwergvleermuis*

Binnen het plangebied zijn geen voortplantings- of vaste rust – of verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig. Buiten het plangebied zijn wel vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig. Dit betreffen een zomerverblijfplaats, zes paarverblijfplaatsen en een massawinterverblijfplaats die buiten de invloedssfeer van de voorgenomen activiteiten liggen, waardoor schadelijke effecten niet op zullen treden. De paarverblijfplaatsen liggen buiten de invloedssfeer omdat de verblijfplaatsen niet in aangrenzende gebouwen zijn gelegen. Door de voorgenomen werkzaamheden worden de gebouwen waarin de verblijfplaatsen aanwezig zijn niet aangetast.

Het plangebied vervult geen essentiële functie als (onderdeel van een) vliegroute of foerageergebied. Er zijn in de directe en wijde omgeving vergelijkbare gebieden aanwezig die een vergelijkbare functie (kunnen) vervullen, bovendien is er geen sprake van structureel gebruikte lijnvormige elementen.

De voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied (slopen van de bestaande bebouwing en nieuwbouw van commerciële ruimten en appartementen) zorgen niet voor schadelijke effecten op de vaste rust- en verblijfplaatsen die buiten het plangebied liggen, vliegroutes en foerageergebied. Deze functies worden ontzien en verstoring treedt niet op. Derhalve wordt de Flora- en faunawet niet overtreden. Het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet nodig.

6.2 *Ruige dwergvleermuis*

Binnen het plangebied zijn geen voortplantings- of vaste rust – of verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aanwezig. Buiten het plangebied is wel een vaste rust- en verblijfplaats aanwezig. Dit betreft een massawinterverblijfplaats die buiten de invloedssfeer van de voorgenomen activiteiten ligt,

---

3 Zie Bijlage 2

waardoor schadelijke effecten niet op zullen treden. De winterverblijfplaats ligt buiten de invloedssfeer omdat de verblijfplaats niet in aangrenzende gebouwen is gelegen. Door de voorgenomen werkzaamheden wordt het gebouw waarin de verblijfplaats aanwezig is niet aangetast.

Het plangebied vervult geen essentiële functie als (onderdeel van een) vliegroute of foerageergebied. Er zijn in de directe en wijde omgeving vergelijkbare gebieden aanwezig die een vergelijkbare functie (kunnen) vervullen, bovendien is er geen sprake van structureel gebruikte lijnvormige elementen.

De voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied (slopen van de bestaande bebouwing en nieuwbouw van commerciële ruimten en appartementen) zorgen niet voor schadelijke effecten op de vaste rust- en verblijfplaats die buiten het plangebied ligt, vliegroutes en foerageergebied. Deze functies worden ontzien en verstoring treedt niet op. Derhalve wordt de Flora- en faunawet niet overtreden. Het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet nodig.

6.3   *Laatvlieger*

Binnen en buiten het plangebied zijn geen voortplantings- of vaste rust – of verblijfplaatsen van laatvlieger aanwezig. Het plangebied vervult geen essentiële functie als (onderdeel van een) vliegroute of foerageergebied. Er zijn in de directe en wijde omgeving vergelijkbare gebieden aanwezig die een vergelijkbare functie (kunnen) vervullen, bovendien is er geen sprake van structureel gebruikte lijnvormige elementen.

De voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied (slopen van de bestaande bebouwing en nieuwbouw van commerciële ruimten en appartementen) zorgen niet voor schadelijke effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Deze functies worden ontzien en verstoring treedt niet op. Derhalve wordt de Flora- en faunawet niet overtreden. Het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet nodig.

6.4   *Huismus*

Binnen het plangebied zijn 2 voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van huismus aanwezig, onder de dakpannen ter hoogte van de ingang van de Plus Supermarkt aan de Dorpsstraat. De twee nesten maken deel uit van een grotere kolonie van tenminste 16 dieren (de andere dieren hebben hun verblijfplaatsen buiten het plangebied).

In het noordelijk deel van het plangebied zijn bosschages (met onder meer laurier) aanwezig die dekking biedt aan een deel van de populatie huismussen die binnen en grenzend aan het plangebied hun verblijfplaatsen heeft. Deze bosschages zijn essentieel voor de functionaliteit van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de dieren binnen en buiten het plangebied.

Het plangebied is potentieel geschikt als winterverblijfplaats (bebouwing en beplanting) en functioneert als functioneel leefgebied (beplanting). Rondom het plangebied is ook in ruime mate functioneel leefgebied aanwezig. De totale populatiegrootte binnen en grenzend aan het plangebied wordt op basis van het onderzoek geschat op tenminste 16 individuen.

Door de werkzaamheden (sloop van de bebouwing en kap van het groen) kunnen de 2 voortplantingsplaatsen, het functioneel leefgebied (beplanting) en de potentiële winterverblijfplaatsen van huismus in het plangebied niet worden ontzien; de functionaliteit wordt tijdelijk verstoord. Twee voortplantingsplaatsen worden door de activiteiten weggenomen. De nesten buiten het plangebied bevinden zich buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden waardoor directe effecten op de nesten niet optreedt. Verwacht wordt dat de voortplantingsplaatsen ook als winterverblijfplaats in functie zijn. Het functioneel leefgebied bestaat uit bosschages met onder meer laurier die ten behoeve van de nieuwbouw worden gekapt.

Voor al de voortplantingsplaatsen, potentiële winterverblijfplaatsen en functioneel leefgebied in het plangebied worden maatregelen uitgevoerd voor waarborgen functionaliteit, lokale staat van instandhouding en de zorgplicht. De functionaliteit blijft gedurende de voorgenomen werkzaamheden continue behouden en de voorgenomen werkzaamheden worden zorgvuldig uitgevoerd:

- Start werkzaamheden buiten het kritische voortplantingsseizoen van de huismussen.
- Vier huismusnestkasten van het type Systeem-nestkast Huismus Eco dienen tenminste 3 maanden voorafgaande aan de werkzaamheden binnen 200 meter van het plangebied te worden geplaatst, bij voorkeur aan de Dorpsstraat of de Dijkstraat ten noorden van de Dorpsstraat.
- Realisatie van functioneel leefgebied in de vorm van beplanting (zoals liguster, coniferen, haagbeuk) in de directe omgeving van het plangebied.
- 5 dagen voorafgaand aan start werkzaamheden, maar buiten het broedseizoen, worden de voortplantingsplaatsen in de natuurstenen muur ongeschikt gemaakt.

Voor het uitvoeren van de versturende handelingen dient een ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Ontheffing wordt aangevraagd voor verbodsbepaling artikel 11 voor het tijdelijk verstoren – als gevolg van het ongeschikt maken – van de functionaliteit van de nesten. Door het wegnemen van de huidige verblijfplaatsen en het treffen van mitigerende maatregelen ontstaat een nieuwe situatie met nieuwe verblijfplaatsen. Deze nieuwe verblijfplaatsen moeten worden gevonden, geaccepteerd worden en voor het eerst in gebruik genomen worden wat een tijdelijke verstoring van de functionaliteit kan veroorzaken.

6.5 Gierzwaluw

Binnen het plangebied zijn geen voortplantings- of vaste rust – of verblijfplaatsen van gierzwaluw aanwezig. Buiten het plangebied zijn tenminste 24 voortplantingsplaatsen aanwezig, aan de Dijkstraat, het Bakken, de Platteweg en de Kabbelaarsbankstraat. Deze liggen buiten de invloedssfeer van de voorgenomen activiteiten, waardoor schadelijke effecten niet op zullen treden. De voortplantingsplaatsen liggen buiten de invloedssfeer omdat de verblijfplaatsen niet in aangrenzende gebouwen zijn gelegen. Door de voorgenomen werkzaamheden worden de gebouwen waarin de verblijfplaatsen aanwezig zijn niet aangetast.

De voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied (slopen van de bestaande bebouwing en nieuwbouw van commerciële ruimten en appartementen) zorgen niet voor schadelijke effecten op de voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen die buiten het plangebied liggen. Deze functies worden ontzien en verstoring treedt niet op. Derhalve wordt de Flora- en faunawet niet overtreden. Het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is niet nodig.

6.6 Overige soorten

Binnen het plangebied zijn 2 voortplantingsplaatsen van kauw aanwezig. Nesten van kauw zijn alleen beschermd zijn zodra in gebruik. Kauw neemt – als broedvogel in bebouwd gebied – landelijk gezien niet (significant) af⁴. Bovendien staat deze soort niet op de Rode Lijst van Broedvogels⁵. Daarnaast blijft er voor betreffende soorten ruim voldoende bereikbaar habitat aanwezig. De gunstige staat van instandhouding komt niet in het geding.

Door de sloop van de bebouwing in het plangebied zullen de activiteiten schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen van de kauw. Het is nodig mitigerende maatregelen voor de voortplantingsplaatsen te treffen waardoor schadelijke effecten op de functionaliteit niet optreden. De mitigerende maatregelen zijn:

- Schoorstenen en andere gelegenheden verwijderen of ontoegankelijk maken buiten het broedseizoen om te voorkomen dat deze en andere soorten zich in het plangebied vestigen tijdens het broedseizoen.

4 <https://www.sovon.nl/nl/soort/15600>

5 http://www.vogelbescherming.nl/vogels_beschermen/wet_en_regelgeving/rode_lijst/vogels_op_de_rode_lijst

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 *Conclusies*

In opdracht van SMA Zeeland B.V. heeft Ecoresult een aanvullend onderzoek naar vleermuizen, gierzwaluw en huismus uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd in het plangebied genaamd Plangebied: Dorpsstraat 11-15, Scharendijke, gelegen in de oude kern van Scharendijke (gemeente Schouwen-Duiveland).

Aanleiding voor het uitvoeren van het vleermuis-, huismus- en gierzwaluwonderzoek is de voorgenomen sloop van de bebouwing binnen het plangebied. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op vleermuizen, huismus en gierzwaluw. De Flora- en faunawet kan hierdoor worden overtreden.

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door ecologen van Ecoresult met aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van vleermuizen en vogels. Het onderzoek is uitgevoerd onder de condities en methodiek van de relevante soortenstandaards.

De onderzoeksresultaten:

- Binnen het plangebied werden geen vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Het plangebied vormt geen (essentieel) onderdeel van een vliegroute en is geen (essentieel) foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Buiten het plangebied zijn meerdere paarterritoria behorende tot evenveel paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen, een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis en een massawinterverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen aangetroffen. Schadelijke effecten door de werkzaamheden en de nieuwe situatie treden niet op voor de paarverblijfplaatsen buiten het plangebied.
- In het plangebied zijn twee voortplantingsplaatsen van huismus aanwezig. Tevens functioneert het noordelijk deel van het plangebied als essentieel functioneel leefgebied (beschutting en voedselaanbod). Ontheffing dient te worden aangevraagd op grond van de belangen “Dwingende reden van groot openbaar belang (belang e)” en Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (belang j)” voor overtreding verbodsbepaling artikel 11 Flora- en faunawet te weten het verstoren van twee voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen voor huismus en essentieel functioneel leefgebied voor huismus.

- Op korte afstand van het plangebied, in de Dijkstraat, is één nest van huismus, alsmede functioneel leefgebied (tuinen) aanwezig. Schadelijke effecten door de werkzaamheden en de nieuwe situatie treden niet op voor deze huismusnesten en het functioneel leefgebied buiten het plangebied.
- In het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van gierwaluw aanwezig. Buiten het plangebied en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden zijn tenminste 24 nesten van gierwaluw aangetroffen.
- In de schoorsteen van de Plus supermarkt zijn twee nesten van kauw (algemene broedvogel) aanwezig.

De mitigerende maatregelen voor huismus zijn op hoofdlijn:

- Per huismusnest dienen, 6 maanden voorafgaand aan het broedseizoen (start 1 maart) waarin de werkzaamheden beginnen, twee nieuwe verblijfplaatsen te worden gecreëerd, in totaal dus 4. De kasten dienen 3 maanden voorafgaand aan de sloop aanwezig te zijn.
- Voor de start van het betreffende broedseizoen en voorafgaand aan de werkzaamheden dient de bebouwing ongeschikt gemaakt te worden voor huismus en kauw.
- Werkzaamheden ter plaatse van en nabij de voortplantingsplaats van huismus mogen enkel plaatsvinden in de periode 15 augustus tot en met 15 maart.
- In de nieuwe situatie dienen 4 permanente verblijfplaatsen voor huismus te worden gerealiseerd.
- Creëer binnen en rondom het plangebied nieuwe beschuttingsmogelijkheden voor de huismus. Dit dient te bestaan uit het planten van jaarrond groen in de vorm van (liguster-) heesters, coniferen en/of hagen.

7.2 *Aanbevelingen*

Los van de onderzoeksresultaten, maar als duurzame inrichtingsmaatregel "inclusief bouwen voor vleermuizen en vogels, heeft het de ecologische voorkeur om rekening te houden met de wensen van vleermuizen en vogels in het nieuwe ontwerp. Anders gezegd: door inclusief te bouwen voor vleermuizen en vogels wordt bijvoorbeeld een (nieuw) gebouw of kunstwerk toegankelijk voor vleermuizen en vogels of blijft een potentiële vliegroute intact. Ecoresult kan u hierover adviseren en dit opnemen in het mitigatieplan en/of ontwerp voor de nieuwbouw.

8 Geraadpleegde bronnen

8.1 *Literatuur*

Anon., z.j., Herontwikkeling Dorpsstraat – Boutlaan – Elkerzeeseweg in Scharendijke. Bestemmingsplan, Ontwerp. Z.p.

Meurs, F.A. van, 2014. Quickscan flora en fauna. In het kader van de Flora- en faunawet. Plangebied Dorpsstraat 11-15, Scharendijke. Rapportkenmerk ER20140912v01. Dordrecht. Ecoresult.

Sendor, T., 2002. Population ecology of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus* Schreber, 1774): the significance of the year-round use of hibernacula for life histories. Marburg.

8.2 *Internet*

KNMI

www.knmi.nl/klimatologie/daggegevens/index.cgi

PDOK (Publieke Dienstverlening Op Kaart)

<https://www.pdok.nl/>

Soortenstandaards

<http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/flora-en-faunawet-ffw/ontheffing-vrijstelling/soortenstandaard/beschikbare>

Vleermuisprotocol 2013

<http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/items/vleermuisprotocol-2013-uitgebracht.aspx>

Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet

Bron: <http://mijn.rvo.nl>

Soortenbescherming door Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Ongeveer 500 van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen vallen onder de bescherming van deze wet. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig.

Voor wie

De Flora- en faunawet geldt voor iedereen in Nederland.

Wat is verboden

Gaat u bouwen, slopen, dempen, saneren, aanleggen of andere activiteiten voor ruimtelijke ontwikkeling uitvoeren? Dan moet u zich eerst afvragen of er beschermde inheemse soorten aanwezig zijn. Dan is de kans groot dat u te maken krijgt met onderstaande verboden. Het is verboden:

Beschermde inheemse plantensoorten:

- te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enig andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Beschermde inheemse diersoorten:

- te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- opzettelijk te verontrusten.

Van beschermde inheemse diersoorten:

- de nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- de eieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Welke soorten zijn beschermd

Er is veel informatie over soorten beschikbaar op internet. Hieronder staat een opsomming van informatie die u nodig heeft. U bepaalt zelf of u wel of niet met een beschermde soort te maken heeft.

- Soortendatabase
In deze database staat informatie over soorten die in Nederland in het wild voorkomen en op welke manier ze worden beschermd.
- Soortenregister
Deze database geeft inhoudelijke informatie over Nederlandse planten- en diersoorten. Bij elke soort staat een uitgebreide beschrijving van onder meer verspreiding, biotoop en levenswijze.
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
In deze databank vindt u informatie over waar Nederlandse planten- en diersoorten voorkomen. Deze is beschikbaar voor bedrijven en overheden. U kunt zich hiervoor aanmelden op de website van de Gegevensautoriteit natuur.

Zorgplicht flora en fauna

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat u nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Bij beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Wet- en regelgeving

Om de in het wild levende planten- en diersoorten te beschermen is de Flora en faunawet gemaakt. In de wet zijn een aantal verboden opgenomen. Van deze verboden kan alleen onder voorwaarden worden afgeweken. Hiervoor is vrijstelling of ontheffing mogelijk. Het verschilt wel per activiteit, verbodsbepaling of soort.

Verschil vrijstelling en ontheffing

Een vrijstelling is een uitzondering op een verbod. Deze geldt voor iedereen die aan de voorwaarden van de vrijstelling voldoet. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Kaderwet

De Flora- en faunawet is een 'kaderwet'. In de wet staan alleen algemene principes en

verantwoordelijkheden. De details zijn geregeld in een groot aantal algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Sommige bepalingen uit de Flora- en faunawet komen voort uit afspraken over biodiversiteit die op internationaal en Europees niveau zijn gemaakt. Zoals:

- Vogelrichtlijn > Europese richtlijn voor het behoud van de vogelstand.
- Habitatrichtlijn > Europese richtlijn voor de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

De bepalingen over soortenbescherming die in deze richtlijnen staan, zijn opgenomen in de Flora- en faunawet. Ook bepalingen van het CITES-verdrag staan in de Flora- en faunawet. Voor meer informatie hierover gaat u naar CITES.

Waar vindt u de wet- en regelgeving

Alle wet- en regelgeving rond de Flora- en faunawet is te vinden op Overheid.nl. Bij 'Wettechnische informatie' vindt u ook alle actuele informatie over afgeleide regelgeving en wijzigingen van de Flora- en faunawet.

Tabellen soorten Flora- en faunawet

In 3 tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). In de toelichting bij de tabellen staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor vogelsoorten.

Toelichting tabel I

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen

afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel II

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

Toelichting tabel III

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn.

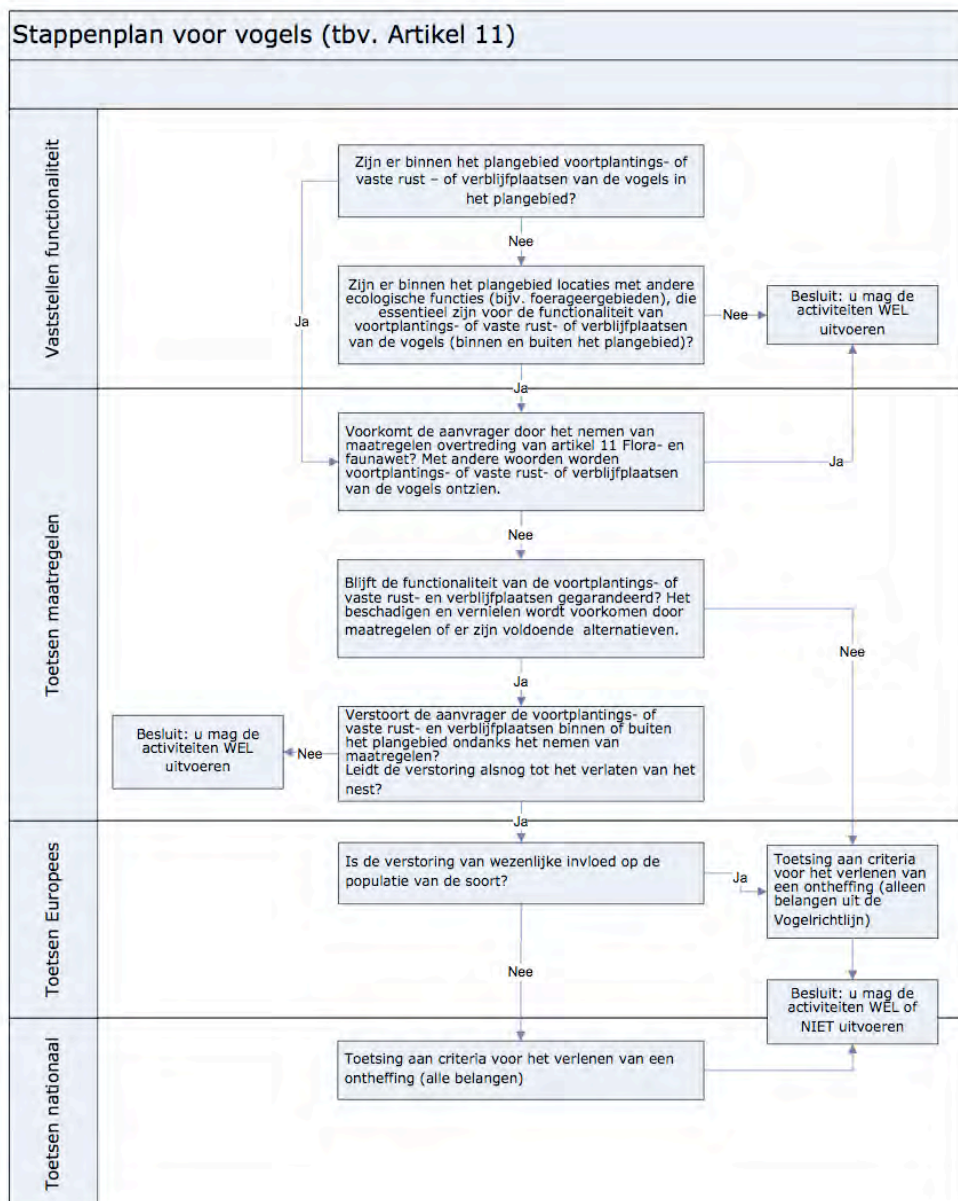
uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Bijlage 2 Stappenplan voor vogels

Dienst Regelingen
Ministerie van Economische Zaken

Bijlage 3 Stappenplan voor diersoorten bijlage IV Habitatrictlijn (waaronder vleermuizen)

Dienst Regelingen
Ministerie van Economische Zaken

